

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

Функція	Проблемні питання	Запропонований шлях вирішення	Найбільш зацікавлені галузі
Контроль за економічними концентраціями та узгодженими діями	Під контроль Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ) підпадають окремі групи концентрацій, які не мають значного впливу на ринок України	<p>1) Доповнити винятки із загального правила про необхідність одержання попереднього дозволу, дозволу "зовнішніми" концентраціями/узгодженими діями, тобто тими, в складі учасників яких відсутні "резиденти України" (за умови збереження такої умови до завершення розгляду відповідної заяви).</p> <p>2) Переглянути Методику визначення відносин контролю, розробити і прийняти зміни до законодавства щодо виключення продавця з учасників концентрації, розробити практичні рекомендації на підставі Commission Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings (2008/C 95/01) та запровадити практику видачі Best Practice Guidelines . Внести відповідні зміни до проекту Закону України № 6723 «Про внесення змін до деяких законів України про захист економічної конкуренції» шляхом його доопрацювання.</p>	Сфера юридичних послуг, виробництво, енергетика, харчова промисловість, інформаційні та комунікаційні технології, машинобудування, оптова та роздрібна торгівля
	Недоліки Положення про концентрацію	<p>Внести зміни до Положення про концентрацію, зокрема, у частині щодо застосування спрощеної процедури, строків розгляду та процедури консультацій щодо заяви про надання дозволу на концентрацію, а також передбачити вимоги до рішень Антимонопольного комітету України в частині наявності обґрунтувань впливу заявлених концентрацій на конкуренцію.</p> <p>Також, необхідно покращити практику застосування Положення шляхом видачі Best Practice Guidelines.</p>	
	Невідповідність законодавства і практик кращим міжнародним практикам	<p>1) Проаналізувати та застосувати найкращі практики країн ЄС в галузі антимонопольного законодавства, внести зміни до законодавства України.</p> <p>2) Систематизувати процесуальні дії і заходи Антимонопольного комітету України щодо збору інформації, необхідної для проведення контролю, розслідування та аналізу (пропонується передбачити вичерпний перелік випадків за настання яких Антимонопольний комітет може вимагати надання інформації та вживати необхідні заходи з отримання інформації (запити, перевірки, слухання тощо), а також</p>	

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

		<p>мінімальні терміни з надання інформації суб'єктом господарювання на вимогу Антимонопольного комітету України).</p> <p>3) Запровадити практику видачі Best Practice Guidelines на регулярній основі.</p>	
<p>Розслідування справ та накладення штрафів</p>	<p>Розслідування справ щодо узгоджених антиконкурентних дій та зловживання монопольним (домінуючим) положенням не враховують особливостей ринку, не досліджують наявність причинно-наслідкових зв'язків між діями суб'єктів та ринковими ситуаціями, ігнорують об'єктивні обставини, що не залежать від суб'єктів та спричиняють відповідні наслідки, через що виникають ситуації необґрунтованих звинувачень, довготривалих безпідставних розслідувань та накладення штрафів</p>	<p>1) Зобов'язати Антимонопольний комітет України враховувати в розслідуваннях економічну складову ціноутворення, економічну аргументацію і реалії ринку з високою конкуренцією і значним тіньовим сектором.</p> <p>2) Більш чітко визначити, які дії компаній є порушенням та можуть бути визначені як антиконкурентні узгоджені дії, зокрема, у форматі настанов для компаній.</p> <p>3) Підготувати Роз'яснення (Guidelines) щодо обміну інформацією для визначення, коли такий обмін буде порушувати законодавство про захист економічної конкуренції.</p> <p>4) Внести зміни в Закон «Про захист економічної конкуренції» з метою заборони штрафувати за паралельні дії та паралельне ціноутворення якщо факти порушення не доведені.</p> <p>5) Встановити, що рішення Антимонопольного комітету, що стосуються суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на ринках, які регулюються національними комісіями, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг, не можуть виноситися без попереднього погодження відповідним регулятором.</p> <p>6) Внести зміни в Закон «Про захист економічної конкуренції» в частині програми пом'якшення відповідальності за вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій. А саме передбачити можливість пом'якшення штрафних санкцій для сторін, які надають інформацію про вчинення порушення не першими. Це дозволить органам АМКУ заохотити суб'єктів господарювання до співпраці, отримати ширший доступ до доказів і прискорити розслідування.</p>	<p>Енергетика, фармацевтична галузь, харчова промисловість, інформаційні та комунікаційні технології, сфери житлово-комунальних, банківських, фінансових послуг, транспортна галузь</p>

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

<p>Інформаційні запити у рамках розслідувань часто вимагають багато часу та зусиль, крім того, можуть суперечити іншому законодавству (зокрема, щодо банківської таємниці щодо інформації про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалість, зміст, маршрути передавання тощо), а також можуть запитуватись не інформація та документи, а аналітична та консультативна робота під виглядом запиту</p>	<p>1) Затвердження узгодженого Антимонопольним комітетом України та Національним банком України порядку розкриття банківської таємниці.</p> <p>2) Більш широке застосування практик, поширених в Європейському Союзі.</p> <p>3) Затвердження узгодженого Антимонопольним Комітетом та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ) порядку розкриття інформації про Абонента <i>(щодо інформації про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалість, зміст, маршрути передавання тощо)</i> та законодавче усунення суперечностей між статтею 31 Конституції України та Закону України «Про Антимонопольний Комітет України», Закону України «Про захист економічної конкуренції».</p>	
<p>Відсутність затвердженої методики розрахунку розміру штрафів за порушення законодавства про захист економічної конкуренції</p>	<p>Методика визначення розміру штрафів має бути затверджена у формі нормативно-правового акту (zareєстрована Мінюстом), оскільки Антимонопольний комітет України не застосовує власні рекомендаційні роз'яснення, що підтверджено судовою практикою.</p> <p>Проведення Антимонопольним комітетом України роз'яснювальної роботи щодо прийняття Верховною Радою України законопроекту №2431.</p>	
<p>Процесуальні питання розгляду справ</p>	<p>Необхідно більш чітко врегулювати процесуальні питання розгляду справ, прав та обов'язків сторін у процесі шляхом перегляду Тимчасових правил розгляду справ, розробити і прийняти зміни до законодавства щодо можливості оскарження у судовому порядку розмірів штрафів. Впровадити конкретні (чіткі) строки проведення розслідувань АМКУ щодо порушень законодавства про захист економічної конкуренції, вичерпний перелік конкретних підстав призупинення / зупинення АМКУ розгляду, впровадження зрозумілих і єдиних правил (методології) проведення опитувань споживачів у рамках розслідувань.</p>	

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

		<p>Прийняти проект Закону України № 6746 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуальної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції» має бути доопрацьований за участі експертного середовища, оскільки деякі його норми звужують навіть існуючий обсяг прав осіб, які беруть участь у справі. Просимо Антимонопольний комітет України сприяти в такому доопрацюванні зазначеного законопроекту.</p>	
	<p>Відсутність чітких критеріїв встановлення Антимонопольним комітетом України наявності/відсутності факту антиконкурентних порушень.</p>	<p>Передбачити в Законі України «Про захист економічної конкуренції» перелік критеріїв оцінки органами Антимонопольного комітету України наявності/відсутності фактів порушень законодавства про захист економічної конкуренції.</p>	
<p>Судовий перегляд рішень АМКУ</p>	<p>Суди не розглядають рішення Антимонопольного комітету по суті, учасники ринку багато в чому позбавлені належного судового перегляду рішень Антимонопольного комітету України, зокрема, тих, що стосуються накладення штрафу за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.</p>	<p>Внести зміни до Закону України «Про захист економічної конкуренції» з метою врегулювання питання перегляду рішень Антимонопольного комітету України по суті судом, зокрема задля:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Встановлення процесуальних особливостей перегляду рішень Антимонопольного комітету України по суті з метою забезпечення дотримання принципів правосуддя, зокрема встановлення об'єктивної істини, а також презумпції невинуватості до моменту доведення вини у законному порядку. 2) Наділити господарський суд повноваженнями змінювати, а саме зменшувати та збільшувати розмір штрафу, накладений АМКУ. <p>Законодавчо закріпити, що до процесу судового оскарження рішень Антимонопольного комітету, що стосуються суб'єктів господарювання, які здійснюють свою діяльність на ринках, які регулюються національними комісіями, що здійснюють державне регулювання природних монополій, у сфері зв'язку та інформатизації, ринків цінних паперів і фінансових послуг, відповідні регулятори залучаються в якості третьої сторони без самостійних вимог.</p> <p>Зазначені зміни можна передбачити в проекті Закону України №6746 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення принципів процесуальної справедливості та підвищення ефективності проваджень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції».</p>	<p>Фармацевтика, хімічна промисловість, харчова промисловість, інформаційні та комунікаційні технології, енергетика, оптова та роздрібна торгівля, юридичних, банківських, фінансових послуг.</p>

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

		<p>Пропонуємо Антимонопольному комітету України, провести широке обговорення запропонованих змін у законопроекті, а також висловити свою позицію щодо запропонованих змін.</p>	
Застосування Методики визначення монопольного становища	<p>Неправильне визначення ринку, звуження його товарних, часових, територіальних меж, що призводить до того, що компанія звинувачується в зловживанні монопольним становищем у той час, як навіть не є монополістом. Майже не розглядається заміненість товару з точки зору споживача.</p>	<p>1) Необхідно переглянути Методику визначення монопольного (домінуючого) становища на ринку шляхом більш чіткого визначення колективної та індивідуальної монополії на ринку, застосування сучасних методів економічного аналізу, визначення меж ринку (в тому числі ринку послуг), необхідності дослідження як структурних так і поведінкових ознак монопольного (домінуючого) становища, усунути протиріччя щодо надто загального переліку ознак (основних і додаткових) ринкової влади і монопольного становища, що дублюються, із наближенням до підходів, що використовуються в практиці і документах Європейської Комісії.</p> <p>2) Зобов'язати АМКУ враховувати позицію відповідача щодо визначення меж ринку, та надавати ґрунтовний аналіз та детальні підстави для випадків коли позиція відповідача відхиляється. Необхідно впровадити чіткі критерії визначення домінуючого становища на ринку.</p> <p>3) Запровадити практику відкритої публікації на регулярній основі (з оновленням не рідше ніж раз на 1 рік) переліку ринків, де є наявність суб'єктів, що мають монопольне становище, визначених відповідно до статті 12 Закону № 2210-III, із зазначенням тих компаній, що мають монопольне становище, та на яких підставах його визначено.</p>	<p>Інформаційні та телекомунікаційні технології, сфери банківських та фінансових, юридичних послуг, енергетика, оптова та роздрібна торгівля</p>

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

Державна допомога монополіям	Отримання компаніями (часто у власності держави або місцевих органів самоврядування) державної допомоги, що посилює їхні позиції на ринку та надалі обмежує ринкову конкуренцію	Запровадити умови Частини 2 «Державна допомога» Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС та Закону України № 1555-VII, зокрема: впровадити основні принципи ЄС у сфері державної допомоги; створити повний реєстр схем державної допомоги із зазначенням адресатів і обсягів; забезпечити функціонування незалежного органу з питань державної допомоги. Запровадити чіткі правила та процедури обмеження (та повернення отриманої) державної допомоги підприємствам, які порушують нормативно-правові акти про захист економічної конкуренції, або у випадках коли надана державна допомога посилює їхнє монопольне становище.	Всі галузі, у тому числі нафтогазова промисловість, транспортні та поштові послуги, банківські послуги
Система комплаєнсу	Наразі не сформована позиція Антимонопольного комітету України щодо наявності на підприємстві ефективного антимонопольного комплаєнсу	Сформувати підхід АМКУ до комплаєнс програм.	Юридичні послуги
Підхід АМКУ до діяльності КУА	Існує практика намагання Антимонопольного комітету України визнати діями, що підпадають під визначення концентрації укладання компаніями з управління активами (КУА) договорів на управління активами інституційних інвесторів.	Враховуючи те, що така практика не відповідає законодавству та суті відносин, оскільки компанії з управління активами не здійснюють контролю, необхідно врегулювати та припинити хибну практику.	Банківські та фінансові послуги
Контроль за публічними закупівлями	Занадто формальні повноваження Антимонопольного комітету України щодо оскарження результатів тендеру. Існують можливості зловживання процедурою оскарження.	Покращити інституційне забезпечення Комітету з метою кращого виконання цієї функції. Обмежити можливість зловживання – шляхом встановлення порогових показників, тощо.	Юридичні послуги, банківські та фінансові послуги

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

	<p>Подання скарги до Антимонопольного комітету України вимагає значних зусиль, у той же час, деякі сфери діяльності занадто специфічні, що ускладнює пояснення суті скарги, іноді скаргам приділяється замало уваги.</p>	<p>Переведення розгляду частини скарг в заочний режим. Більш детальне вивчення суті скарги.</p>	
<p>Діяльність територіальних відділень АМКУ</p>	<p>Недостатня координація діяльності територіальних відділень АМКУ, що призводить до того, що вони запитують надзвичайно велику кількість інформації, або інформацію, що вже надавалась Антимонопольному комітету України або інформацію, надання якої обмежено статтею 31 Конституції України.</p>	<p>Проведення реформи територіальних відділень, створення умов для кращої координації діяльності органів Антимонопольного комітету України. Органи Антимонопольного комітету України мають обмінюватися інформацією, правозастосовною практикою з метою уникнення неоднакового застосування законодавства про захист економічної конкуренції, а також інформацією отриманою від суб'єктів господарювання з метою уникнення надмірного/повторного запиту інформації. Закріпити на законодавчому рівні права суб'єктів господарювання відмовляти Антимонопольному комітету України та/або його регіональним відділенням у разі, якщо інформація вже надавалась органам Антимонопольного комітету України або якщо розповсюдження такої інформації протирічить положенням Конституції України..</p>	<p>Інформаційні та телекомунікаційні послуги, банківські та фінансові послуги</p>
	<p>Територіальні відділення АМКУ часто надають надзвичайно короткі строки для надання відповідей за їх вимогами. Часто навіть три календарних дні, що у поєднанні отримання вимоги у четвер чи п'ятницю унеможлиблює нормальну роботу по збору запитуваної інформації та ускладнює підготовку відповідей, створює загрозу накладення штрафу тощо.</p>	<p>Розробити і прийняти окремі рекомендації АМКУ, у яких вказати, що територіальні відділення встановлюють строки у робочих днях, а перебіг строків для надання відповідей обчислюється з дня, наступного за днем отримання вимоги, а сам строк не може бути меншим п'яти робочих днів.</p>	

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

Розгляд справ щодо недобросовісної конкуренції	<p>Відсутність конкретно визначених процесуальних дій Антимонопольного комітету України (глава 6 Закону «Про захист від недобросовісної конкуренції») при розгляді справ про недобросовісну конкуренцію.</p> <p>Перелік випадків недобросовісної конкуренції в частині статті 15-1 Закону «Про захист від недобросовісної конкуренції» має бути переглянуто, а також передбачені чіткі критерії, що відрізняли б порушення Закону «Про захист від недобросовісної конкуренції» від Закону «Про захист прав споживачів»</p>	<p>Необхідно передбачити процесуальний порядок дій Антимонопольного комітету України, прав та обов'язків сторін справи про недобросовісну конкуренцію в Законі.</p> <p>При встановленні порушення має обов'язково визначатися, як саме окреме порушення вплинуло або могло вплинути на конкуренцію на ринку з зазначенням доказів такого впливу.</p> <p>Крім того, органи Антимонопольного комітету України при розгляді справ мають довести наявність всіх ознак правопорушення, зокрема, вини а також вплив такого порушення на вибір споживача.</p> <p>Підготувати Роз'яснення (Guidelines) щодо підходів АМКУ під час оцінки та кваліфікації дій з поширення інформації, що вводить в оману, оскільки порушення у вигляді поширення інформації, що вводить в оману складає 90 % недобросовісної конкуренції.</p>	Інформаційні та телекомунікаційні послуги, юридичні послуги
	<p>Проведення опитувань у соцмережах не є репрезентативними, містять обмежений перелік питань, залишають можливості для маніпуляцій як на користь регулятора, так і на користь суб'єкта дослідження.</p>	<p>Необхідно розробити положення (guidelines), яке б містило правила і критерії проведення подібних досліджень та формат звіту, були зрозумілими і прозорими для всіх учасників правовідносин.</p>	

Дорожня карта реформування антимонопольної сфери в Україні

Антиконкурентні дії органів влади	<p>Поширена практика антиконкурентних дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів адміністративно-господарського управління та контролю без належного реагування АМКУ згідно Розділом III Закону України «Про захист економічної конкуренції».</p> <p>У даний момент фактично відсутня можливість притягнути посадових осіб органів влади/місцевого самоврядування до відповідальності за вчинення антиконкурентних дій (п.3 ст.50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»); стаття 54 цього закону передбачає відповідальність за “... невиконання рішення, попереднього рішення органів Антимонопольного комітету України або їх виконання не в повному обсязі;” (п.4 ст.54 вказаного Закону).</p>	<p>Посилити відповідальність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів адміністративно-господарського управління та контролю за анти конкурентні дії із особливою увагою до застосування таких дій з метою посилення монопольного становища тих компаній, що знаходяться у власності держави або місцевих органів самоврядування (державних, комунальних підприємств, підприємств колективної власності, де частка держави перевищує 50%).</p> <p>Пропонується встановити адміністративну відповідальність за факт вчинення антиконкурентних дій посадовими особами органів влади/місцевого самоврядування, запропонувавши відповідні зміни до ст.54 Закону України «Про захист економічної конкуренції»</p>	Всі галузі
-----------------------------------	---	---	------------